

ідентичності молоді: синергія теорії та практики : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції для молодих науковців (учнів, студентів, магістрантів, аспірантів), 3-5 квітня 2019 р. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2019. С. 112–116.

4. Подошвелева О.Г. Надлишок фтору у питній воді Полтавської області та фториста інтоксикація / О.Г. Подошвелева, О.С. Горнак // Здоров'я людини: теоретичні, практичні та методичні аспекти : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 17 листопада 2016 р. Полтава : Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г.Короленка, 2016. С. 97–99.

5. Тригуб В. І. Фізіологічна роль фтору: медико-географічні аспекти (огляд літератури) / В. І. Тригуб // Вісник Одеського національного університету. Сер.: Географічні та геологічні науки. 2013. Т. 18. Вип. 2 (18). С. 93–99.

6. Флюороз зубів переможений / А. К. Ніколішин та ін.; за ред. А. К. Ніколішина. Полтава : Укрпромторгсервіс, 2018. 133 с.

7. Флюороз зубів: лікування та профілактика. Режим доступу: <https://www.med-deo.com.ua/uk/fluroroz-zubiv.html> (дата звернення 12.10.2018 р.).

ФОРМУВАННЯ ГІГІЄНИЧНИХ НАВИЧОК НАСЕЛЕННЯ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО ПРОФІЛАКТИКИ ЗАХВОРЮВАНЬ ЧЕРЕЗ НАДЛИШОК ФТОРУ В ОРГАНІЗМІ

*Химченко В.А.
м. Полтава*

Одним з найважливіших постулатів первинної профілактики захворювання є достатня інформованість населення з питань запобігання впливу несприятливих чинників, які здатні викликати патологічні зміни в організмі. З метою виявлення рівня інформованості щодо профілактики флюорозу було проведено опитування-анкетування учнів середньої та старшої школи Тахтаулівського навчально-виховного комплексу. Учні мали відповісти на вісім питань [4]: 1. Як часто ви чистите зуби? 2. Чим ви керуєтеся, обираючи зубну пасту? 3. Яку пасту, на вашу думку, слід використовувати у нашому регіоні? 4. Як часто ви відвідуєте стоматолога? 5. Чи є у вас жовто-коричневі плями на емалі зубів? 6. Якщо плями на емалі зубів є, чи зверталися ви до лікаря-стоматолога? 7. Якщо зверталися до лікаря-стоматолога, то чи приймали спеціальне лікування? 8. Що ви знаєте про флюороз?

Анкетування показало, що з 100 респондентів зуби чистили вранці 47%, вранці і ввечері – 43%, вранці, ввечері і після кожного прийому їжі – 7%, не доглядають за зубами – 3%. Зубну пасту обирали за складом 40%, за зовнішнім виглядом – 10%, за смаком – 37%, за ціною – 13%. 27% респондентів знали, що у нашому регіоні слід обирати пасту без фтору. Стоматолога відвідували раз на рік 27%, раз у півроку – 30%, не відвідували взагалі – 10%, відвідували за потребою – 33%. Із опитаних 29% мали плями на зубах, що свідчить про наявність захворювання на флюороз. 62% з цих респондентів відвідували лікаря-стоматолога з цього приводу, і лише 30 % з них приймали спеціальне лікування. Про флюороз знали всього 3% учнів.

Після організації інформаційних заходів щодо профілактики флюорозу було проведено повторне опитування учнів та виявлено, що рівень їх інформованості суттєво змінився, а саме: зуби чистили вранці 54%, вранці і ввечері – 46%; учнів, які не доглядали за зубами, взагалі не виявлено. Зубну пасту обирали за складом 75%, за ціною – 25%. 75% респондентів знали, що у нашому регіоні слід обирати пасту без фтору. Стоматолога відвідували раз на рік 60%, раз у півроку – 20%, відвідують за потребою – 20%, тих, що не відвідував, взагалі не виявлено. Із опитаних 29% мали флюороз, але відвідували лікаря-стоматолога з цього приводу 75%, з них 50% –

приймали спеціальне лікування. Про флюороз знали 80% респондентів.

Для запобігання виникненню флюорозу у дітей лікарі пропонують проведення наступних заходів первинної профілактики [2, 3, 5, 6]:

1. У випадках підвищеного (понад 1,5 мг/л) вмісту фтору у воді та великої кількості хворих на флюороз, коли для оздоровлення населення неможливо змінити джерело водопостачання або розбавляти його водою з низькою концентрацією фтору, проводити дефторування води.

2. Припинити або хоча б обмежити доступ у дитячий організм підвищених концентрацій фтору з питною водою та продуктами харчування. З цією метою для пиття та приготування їжі слід використовувати воду з низьким вмістом фтору; обмежити в раціоні харчування страви з морської риби або міцно завареного чаю, які мають великий вміст фтору; збільшити кількість продуктів з високою концентрацією кальцію (молочні продукти) і магнію (рослинні продукти, морська капуста, вівсяна крупа, кавун).

3. Використовувати зубні пастки без фтору.

4. Після обстеження у лікаря для послаблення токсичної дії фтору на організм людини приймати відповідні ліки (лактат та глюконат кальцію).

5. Рекомендувати для дітей до одного року грудне вигодовування, а після року – додаткове введення в їжу вітамінів В, С і Д.

6. Вивозити дітей на канікули у райони з якісною водою.

7. Проходити профілактичний огляд у стоматолога 1-2 рази на рік.

Якщо флюороз виявлено, лікування хвороби (вторинна профілактика) повинно проводитися комплексно під наглядом лікаря з урахуванням тяжкості захворювання, загального стану організму і впливу ендемічних факторів. Наприклад, на ранніх етапах захворювання дію флюорозу можна ослабити методом відбілювання зубів та подальшого відновлення пошкоджених ділянок з використанням неорганічних кислот, препаратів на основі глюконату кальцію, електрофорезу (введення ліків під дією електричного струму) і фотофорезу (обробки зубів спеціальними препаратами з інфрачервоним випромінюванням).

Для успішного лікування помірних і тяжких форм флюорозу застосовують комплексні заходи, а саме, відбілювання зубів; призначення вітамінів та кальцієвих препаратів типу «Кальцекс» [2] з оптимальною його концентрацією, способами застосування, кратністю сеансів на курс лікування та методами контролю ефективності терапії; установка керамічних вінірів, пломб або коронок з використанням гелій-неонового лазера та сучасних композиційних матеріалів світлового затвердіння [5, 6].

Багато дослідників вважають, до флюороз вилікувати неможливо, оскільки хвороба розвивається в період утворення зубів до їх прорізування. На їх думку, можна лише частково позбутися тільки від симптоматики, тобто усунення візуальних дефектів зубів, а також припинити подальше надходження фтору в організм [7, 8]. Але якщо взагалі не вживати ніяких лікувальних заходів, то, як показали дослідження [2], за рік або два роки дуже легкі та легкі форми захворювання переходять у більш важчі і пацієнт з плином часу може не тільки втратити зуби, але й мати більш серйозні наслідки у вигляді порушень роботи опорно-рухового апарату [6], захворювання кісток, рак, низький інтелект, неврологічні руйнування, про що свідчать дослідження, проведені в Китаї [1].

Лікування флюорозу висвітлене в роботах багатьох вітчизняних та зарубіжних дослідників, але у своїй більшості воно зводиться до відбілювання емалі з застосуванням органічних чи неорганічних кислот, дію яких підсилюють перекисом водню, ефіром, опроміненням ультрафіолетом або гелій-неоновим лазером. Ці заходи можуть зашкодити твердим тканинам зубів, потребують багаторазових відвідувань лікаря пацієнтом та не завжди є ефективними. Тому з метою запобігання такого

трудомісткого лікування, в сучасній стоматології пропонуються нові методи і засоби профілактики.

З метою розробки нового ефективного способу вторинної профілактики флюорозу зубів проведено відповідні дослідження з використанням кальцій-органічного комплексу «Кальцекс» і визначенням його оптимальної концентрації, способів застосування, кратності сеансів на курс лікування та методи контролю ефективності терапії. Запропонований спосіб вторинної профілактики флюорозу зубів попереджає розвиток забарвлення і деструкції уражених ділянок емалі та сприяє усуненню крейдоподібних флюорозних плям, що надалі не потребує використання трудомістких лікувальних заходів і тому може бути рекомендований до застосування у практичній стоматології [2].

Список використаної літератури

1. Fluoride in Drinking-water / J. Fawell, K. Bailey, J. Chilton, E. Dahi, L. Fewtrell and Y. Magara. World Health Organization. London SW1H 0QS, UK. 2006. 134 p.
2. Каськова Л. Ф. Флюороз зубів та його вторинна профілактика у дітей / Л. Ф. Каськова, Л. І. Амосова. Полтава: ТОВ НВП «Укрпромторгсервіс», 2015. 73 с.
3. Моргун Н. А. Підвищення резистентності твердих тканин постійних зубів із флюорозом у дітей 6-7 років : автореф. дис. ... канд. мед. наук; спец. 14.01.22 «Стоматологія» / Н. А. Моргун. Полтава, 2008. 17 с.
4. Піддубна Ю.С. Вплив інформованості населення на формування гігієнічних навичок у дітей щодо профілактики флюорозу / Ю.С. Піддубна // Формування національної ідентичності молоді: синергія теорії та практики : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції для молодих науковців (учнів, студентів, магістрантів, аспірантів), 3-5 квітня 2019 р. Полтава: Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка, 2019. С. 112–116.
5. Флюороз зубів переможений / А. К. Ніколішин та ін.; за ред. А. К. Ніколішина. Полтава : Укрпромторгсервіс, 2018. 133 с.
6. Флюороз зубів: лікування та профілактика. Режим доступу: <https://www.med-deo.com.ua/uk/flyuoroz-zubiv.html> (дата звернення 12.10.2018 р.).
7. Флюороз. Режим доступу: <http://dentavi.ua/main/stati/138-flyuoroz.html>(дата звернення 24.01.2020 р.).
8. Флюороз: причини, симптоми і лікування. Режим доступу: <https://euromd.com.ua/9-khvorobi-i-stani/134-khvorobi-i-likuvannya/18-khvorobi-zubiv/post-6036-flyuoroz-prichini-simptomi-i-likuvannya/>(дата звернення 24.01.2020 р.).

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ АГРАРНОГО ВИРОБНИЦТВА

*Волошина І. О.
м. Полтава*

Анотація. Екологія є достатньо актуальним напрямом у нашому сучасному житті. У статті описуються екологічні проблеми при проведенні робіт в аграрному виробництві.

Ключові слова: аграрне виробництво, екологічні проблеми, безпека.

Відомо, що всім живим істотам потрібні не тільки чисте повітря і вода, а й якісна, повноцінна їжа. Якісні, екологічно чисті продукти харчування – запорука здоров'я, працездатності та тривалості життя людини.

На жаль, нині це вкрай гостра проблема, оскільки екологічною кризою охоплені майже всі сфери аграрного виробництва.

Викиди в атмосферу двооксиду сірки та оксидів азоту ведуть до утворення в ній сірчаної та азотної кислот, що розносяться повітряними течіями на величезні відстані і випадають у вигляді так званих кислотних дощів. Кислотні дощі містять вуглеводень, аміак, важкі метали тощо. Потрапляючи в ґрунт, кислотні опади вилугуюють кальцій,